

Udskriftsdato: 14. december 2025

2015/1 BR 4 (Gældende)

Beretning over Statsløsekommissionens beretning

Ministerium: Folketinget

Beretning

over

Statsløsekommissionens beretning

Undersøgelseskommissionen til undersøgelse af sagen om indfødsret til statsløse personer født i Danmark (Statsløsekommissionen) afgav beretning den 17. august 2015.

Ifølge Forretningsordenen for Folketinget skal alle beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgåede ministres, forhold, behandles af Udvalget for Forretningsordenen med henblik på eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet, jf. forretningsordenens § 56, 1. pkt.

Udvalget for Forretningsordenen har nedsat et permanent underudvalg til den forberedende behandling af sager vedrørende undersøgelseskommissioner. Underudvalget skal således afgive udtalelse til Udvalget for Forretningsordenen til brug for dettes beretning eller betænkning til Folketinget vedrørende en eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet i forhold til ministre, herunder afgåede ministre, jf. forretningsordenens § 59, 1. pkt.

Udvalget for Forretningsordenen og underudvalget har alene til opgave at beskæftige sig med ministres – og ikke med embedsmænds – forhold. Udvalget og underudvalget har således ikke forholdt sig til, hvorvidt eller i hvilket omfang det forløb, som undersøgelseskommissionen har redegjort for i sin beretning, kan eller bør give anledning til kritik eller andre reaktioner over for embedsmænd.

Af lov om undersøgelseskommissioner fremgår følgende:

»§ 4. Undersøgelseskommissionen har ikke dømmende myndighed.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan få til opgave at undersøge og redegøre for et faktisk begivenhedsforløb.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionen kan endvidere få til opgave at komme med forslag til sådanne ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde.

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen kan i øvrigt få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. En undersøgelseskommission kan dog ikke få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.

Stk. 5. Er et medlem af undersøgelseskommissionen dommer, foretager undersøgelseskommissionen alene retlige vurderinger som nævnt i stk. 4 i det omfang, dommeren ikke finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.«

Det er således ikke undersøgelseskommissioners opgave, jf. § 4, stk. 4, i lov om undersøgelseskommissioner, at foretage retlige vurderinger af ministres forhold. Vurderinger af ministres politiske og/eller

retlige ansvar tilkommer under hensyn til de særlige regler om ministeransvar udelukkende Folketinget, jf. grundlovens §§ 15 og 16.

Om baggrunden for nedsættelsen af Statsløsekommissionen fremgår det af kommissionens beretning, at daværende integrationsminister Birthe Rønn Hornbech i januar 2010 orienterede Folketingets Indfødsretsudvalg om, at Integrationsministeriet var blevet opmærksomt på, at man havde behandlet ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen efter de almindelige retningslinjer for indfødsret. Ministeren oplyste, at der var givet afslag til en række ansøgere, og at deres sager ville blive genoptaget.

De fleste af disse ansøgere var blandt de 35 ansøgere omfattet af statsløsekonventionen, der var optaget på lovforslag nr. L 38 om indfødsrets meddelelse, som integrationsministeren fremsatte den 28. oktober 2010. Optagelsen af ansøgere, der ikke opfyldte de almindelige betingelser for at få indfødsret, og den forudgående fejltagte behandling af ansøgere i Integrationsministeriet gav anledning til debat i forbindelse med lovforslagets behandling i Folketinget. I januar 2011 blev sagen omtalt i medierne, og Birthe Rønn Hornbech blev indkaldt i samråd i Indfødsretsudvalget med henblik på bl.a. at oplyse, hvad ministeriet havde gjort for at leve op til konventionen, og om der var givet instruks fra ministre om at give afslag.

Sagen var efter samrådet den 9. februar 2011 fortsat genstand for megen opmærksomhed i medierne, og statsminister Lars Løkke Rasmussen meddelte på et tirsdagspressemøde den 22. februar 2011, at han havde bedt integrationsministeren om et notat om forløbet.

Den 7. marts 2011 afleverede Integrationsministeriet en redegørelse om ministeriets behandling af ansøgninger om indfødsret fra statsløse personer født i Danmark til statsministeren. Af denne redegørelse fremgik bl.a., at det var i februar 2008, at Integrationsministeriet havde opdaget fejlen, at der var givet 36 fejltagte afslag, og at Folketinget burde have været orienteret på et væsentligt tidligere tidspunkt.

Den 8. marts 2011 meddelte statsministeren, at regeringen i lyset af de mange spørgsmål, sagen havde givet anledning til, havde besluttet at nedsætte en undersøgelseskommission. Det fremgik endvidere, at Birthe Rønn Hornbech fratrådte som integrationsminister og kirkeminister.

Kommissoriet for undersøgelseskommissionens arbejde har været følgende:

»1. Justitsministeren nedsætter herved i medfør af § 1, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner en kommission til undersøgelse af sagen om indfødsret til statsløse personer.

Undersøgelseskommissionen har efter § 4, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner til opgave at undersøge og redegøre for det samlede begivenhedsforløb, som knytter sig til statslige forvaltningsmyndigheders administration af ansøgninger om indfødsret til statsløse personer omfattet af FN's konvention fra 1961 om begrænsning af statsløshed og FN's konvention fra 1989 om barnets rettigheder.

Undersøgelsen og redegørelsen skal omfatte perioden fra ændringen af indfødsretsloven i 1999 (lov nr. 1102 af 29. december 1999 om ændring af lov om dansk indfødsret) til Integrationsministeriet i januar 2010 orienterede Folketingets Indfødsretsudvalg om sagen.

Undersøgelseskommissionen skal, i det omfang den finder det relevant, også inddrage forhold, der vedrører FN's konvention om barnets rettigheder i perioden fra 1991, hvor Danmark ratificerede denne konvention, og frem.

Undersøgelseskommissionen skal bl.a. undersøge og redegøre for, i hvilket omfang ansøgninger om indfødsret fra statsløse personer er blevet behandlet efter de almindelige betingelser for meddelelse af indfødsret og ikke efter de mere lempelige betingelser, som følger af Danmarks internationale forpligtelser efter de nævnte FN-konventioner. Det forudsættes i den forbindelse, at undersøgelseskommissionen generelt beskriver, hvilke retsvirkninger der er knyttet til opnåelse af dansk indfødsret.

I det omfang ansøgninger fra statsløse personer er blevet behandlet efter de almindelige betingelser for meddelelse af indfødsret og ikke efter de mere lempelige betingelser, skal undersøgelseskommissionen bl.a. undersøge og redegøre for, hvad der i givet fald var baggrunden for dette, herunder om der var iværksat administrative tiltag med henblik på, at de pågældende ansøgninger blev behandlet efter de mere lempelige betingelser.

Herudover skal undersøgelseskommissionen undersøge og redegøre for, i hvilket omfang de skiftende ministre med ansvar for indfødsretsområdet har haft kendskab til behandlingen af ansøgninger om indfødsret til statsløse personer, herunder til spørgsmål, der vedrører forholdet til Danmarks forpligtelser efter de nævnte FN-konventioner.

Undersøgelseskommissionen skal i den forbindelse desuden undersøge og redegøre for, hvornår Integrationsministeriet blev opmærksom på, at behandlingen af de pågældende ansøgninger rejste spørgsmål i forhold til FN-konventionerne, samt hvilke skridt der herefter blev taget. Denne del af undersøgelsen og redegørelsen skal bl.a. omfatte baggrunden for, at Integrationsministeriet efter at være blevet opmærksom på, at der kunne rejses spørgsmål i forhold til FN-konventionerne, indtil videre fortsatte med at behandle ansøgningerne efter de almindelige betingelser for meddelelse af indfødsret. Undersøgelseskommissionen skal også undersøge og redegøre for Integrationsministeriets overvejelser om at orientere Folketingets Indfødsretsudvalg efter at være blevet opmærksom på spørgsmålet om forholdet til FN-konventionerne, herunder om ministeriet forud for orienteringen af Folketingets Indfødsretsudvalg i januar 2010 havde overvejet at orientere udvalget på et tidligere tidspunkt. Undersøgelseskommissionen skal herudover undersøge og redegøre for, om nogen i Integrationsministeriet underrettede Statsministeriet om sagen.

Undersøgelseskommissionen skal også inddrage forhold, der vedrører, hvordan Integrationsministeriet – som opfølgning på orienteringen af Folketingets Indfødsretsudvalg i januar 2010 – efterfølgende har administreret det pågældende sagsområde.

På baggrund af den beskrevne undersøgelse og redegørelse skal undersøgelseskommissionen efter § 4, stk. 3, i lov om undersøgelseskommissioner komme med forslag til sådanne ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde, ligesom kommissionen efter lovens § 4, stk. 4, skal foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar.

2. Kommissionen bør tilrettelægge sit arbejde således, at den så vidt muligt kan afgive beretning om resultatet af sin undersøgelse senest tre år efter, at kommissionen er endeligt nedsat.

Hvis kommissionen ikke kan afgive beretning inden det nævnte tidspunkt, anmodes kommissionen om at orientere justitsministeren skriftligt om baggrunden herfor og om, hvornår kommissionen forventer at kunne afgive sin beretning.«

Justitsministeren havde forud for udarbejdelsen af det endelige kommissorium forelagt et udkast for Udvalget for Forretningsordenen. Udvalget stillede ministeren en række spørgsmål om udkastet, hvoraf et uddrag og ministerens tilhørende svar er gengivet i kommissionens beretning, og drøftede udkastet på et møde den 7. april 2011. Justitsministeren sendte den 11. april 2011 udvalget et revideret udkast til kommissorium, som på en række punkter var ændret i forhold til det oprindelige udkast.

Kommissionen har i et indledende afsnit i beretningen bemærket, at den efter kommissoriet skulle undersøge, hvilke overvejelser Integrationsministeriet gjorde sig i forhold til at orientere Folketingets Indfødsretsudvalg om sagen på et tidligere tidspunkt, end det faktisk skete, men at det ikke er en del af kommissoriet, at kommissionen i øvrigt skulle undersøge og redegøre for, om ministre med ansvar for indfødsret har givet urigtige oplysninger til Folketinget. Da Folketinget imidlertid både i forbindelse med fastlæggelsen af generelle retningslinjer og administrativ praksis og i forbindelse med behandlingen af konkrete sager er involveret i sagsområdet, og da ministre i visse situationer har haft pligt til at inddrage Folketinget, har kommissionen anført, at den ikke har ment sig afskåret fra at undersøge og redegøre for den rådgivning og de informationer, som ministre eller embedsmænd i sådanne situationer har givet til Folketinget til brug for behandlingen af (eventuelt kommende) lovforslag, idet dette i sammenhængen må anses som et led i forvaltningsmyndigheders administration af konventionerne.

Statsløsekommissionen har i overensstemmelse med sit kommissorium foretaget en omfattende undersøgelse og redegørelse for administrationen siden 1991 af sager om indfødsret til statsløse personer omfattet af FN's børnekonvention og for administrationen siden 1999 af sager om indfødsret til personer omfattet af FN's statsløsekonvention.

Som nævnt ovenfor har Udvalget for Forretningsordenen og underudvalget alene til opgave at beskæftige sig med ministres forhold. I det følgende gengives på den baggrund alene de dele af Statsløsekommissionens redegørelse, som omhandler ministres forhold.

Perioden 1991-1999

For så vidt angår perioden 1991-1999, hvor Statsløsekommissionen har behandlet administrationen af sager om tildeling af indfødsret i relation til FN's børnekonvention, har kommissionen i sin sammenfatning af sagen anført, at det er kommissionens vurdering, at ministre med ansvar for indfødsretsområdet i perioden på overordnet plan har været bekendt med, at Danmark efter børnekonventionen var forpligtet til at give statsløse børn født i Danmark indfødsret.

Det fremgår eksempelvis af kommissionens undersøgelse, at indenrigsminister Thor Pedersen og justitsminister Frank Jensen har været involveret i forbindelse med Folketingets Indfødsretsudvalgs godkendelse af indfødsretscirkulærernes bestemmelse om Danmarks forpligtelser efter børnekonventionen. Justitsminister Erling Olsen har på spørgsmål fra Folketingets Indfødsretsudvalg oplyst, at det er forudsat, at Folketingets Indfødsretsudvalg og Folketinget ved udøvelsen af skønnet over, hvem der skal have indfødsret, lever op til de folkeretlige forpligtelser, der følger af bl.a. børnekonventionen. Kommissionen har bemærket, at kommissionen blandt de ministre, der har haft ansvar for indfødsret i perioden, alene har afhørt Frank Jensen.

Kommissionen har påpeget, at ansøgninger om indfødsret fra personer omfattet af børnekonventionen i hele perioden er blevet behandlet selvstændigt af embedsmænd i Indfødsretskontoret, der har taget stilling til, om ansøgerne skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Sagerne er behandlet på grundlag af retningslinjer fastsat af Folketinget, og den ansvarlige minister har ikke på noget tidspunkt fået forelagt en sag vedrørende en person omfattet af konventionen til afgørelse af, om ansøgeren skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse eller have afslag herpå.

Kommissionen har ikke i sin gennemgang af dokumenter eller i sine afhøringer af vidner fundet tegn på, at der fra nogens, herunder ministres, side er givet instruks om eller fremsat ønske om, at embedsmændene skulle undlade at overholde børnekonventionen. Tværtimod har kommissionen fundet flere eksempler på, at den ansvarlige minister har forudsat, at sager om tildeling af indfødsret blev behandlet i overensstemmelse med Danmarks konventionsmæssige forpligtelser.

I ingen af de syv sager fra perioden, hvor der er meddelt afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse eller vejledt i strid med børnekonventionen, er der ifølge kommissionen oplysninger, der peger på, at justitsminister Bjørn Westh (for så vidt angår to af sagerne) eller justitsminister Frank Jensen (for så vidt angår de øvrige fem sager) var involveret i behandlingen af sagerne, eller at de på noget tidspunkt er blevet orienteret om sagerne. Disse sager er i overensstemmelse med den etablerede fremgangsmåde for naturalisationssager behandlet af embedsmænd i Indfødsretskontoret.

Kommissionen har således sammenfattende vurderet, at ministre med ansvar for indfødsret i perioden fra 1991 til 1999 på overordnet plan har været bekendt med, at Danmark efter børnekonventionen var forpligtet til at give statsløse børn født i Danmark indfødsret, ikke har givet instruks om eller fremsat ønske om, at embedsmænd skulle undlade at overholde børnekonventionen, men tværtimod i flere tilfælde har forudsat, at sager om tildeling af indfødsret blev behandlet i overensstemmelse med Danmarks konventionsmæssige forpligtelser, og ikke var involveret i eller orienteret om behandlingen af de syv sager, hvor der er meddelt afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse eller vejledt i strid med Danmarks forpligtelser efter børnekonventionen.

Perioden 1999-2007

For så vidt angår perioden 1999-2007, hvor Statsløsekommissionen har behandlet administrationen af sager om tildeling af indfødsret i relation til såvel FN's børnekonvention som FN's statsløsekonvention, har kommissionen i sin sammenfatning af sagen anført, at det er kommissionens vurdering, at ministre med ansvar for indfødsretsområdet i perioden på overordnet plan har været bekendt med, at Danmark efter statsløsekonventionen og børnekonventionen var forpligtet til at give statsløse børn født i Danmark indfødsret.

Kommissionens undersøgelse har således vist, at Frank Jensen i forbindelse med fremsættelsen af forslag til lov nr. 1102 af 29. december 1999 om ændring af lov om dansk indfødsret og ved besvarelse af spørgsmål fra Folketingets Indfødsretsudvalg var bekendt med statsløsekonventionen. Han har om sit kendskab til konventionen og børnekonventionen forklaret, at konventionerne indgik i drøftelserne med de andre partier op til 1999-lovens vedtagelse.

Det fremgår af sammenfatningen, at Bertel Haarder i januar 2003 sendte et notat til Folketingets Indfødsretsudvalg om internationale konventioner af betydning for statsborgerskab. I notatet var statsløsekonventionen nævnt. Han modtog endvidere forud for fremsættelsen af forslaget til lov nr. 311 af 7. juni 2004 om ændring af indfødsretsloven loven flere notater, hvori forpligtelsen efter statsløsekonventionen var beskrevet, og konventionen fremgik også af forarbejderne til loven. Han har forklaret om sit kendskab til konventionerne, at det var kendt af alle i ministeriet, at der var særlige regler for statsløse. Han var nok ikke bevidst om, hvad de nærmere gik ud på, men at der var særlige regler for statsløse, var tydeligt.

Det fremgår videre af sammenfatningen, at undersøgelsen har vist, at Rikke Hvilshøj i forbindelse med forhandlingerne om indfødsrets aftalen, som blev indgået den 8. december 2005 af Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti (jf. cirkulæreskrivelse nr. 9 af 12. januar 2006), blev gjort bekendt med statsløsekonventionen. Hun modtog således to notater, hvori Danmarks forpligtelse efter konventionen var beskrevet, ligesom hun i forbindelse med et svar af 7. juni 2006 til Institut for Menneskerettigheder og ved modtagelsen i februar 2007 af et notat om udredningen af rækkevidden af statsløsekonventionen blev orienteret om Danmarks forpligtelse efter konventionen.

Det fremgår, at Rikke Hvilshøj om sit kendskab til konventionerne har forklaret, at hun var bekendt med, at der var særlige vilkår for statsløse børn og unge, og at de ikke på samme måde var genstand for drøftelse, når de i øvrigt drøftede, hvilke vilkår de ønskede at stille til personer, der ansøgte om statsborgerskab.

Kommissionen har anført, at Danmarks forpligtelse efter børnekonventionen i hele perioden har fremgået af § 15 og § 17 i henholdsvis naturalisationscirkulæret og indfødsrets aftalen. Ud over henvisninger til disse bestemmelser ses der ifølge kommissionen ikke i perioden at være givet særlige orienteringer til ministre om Danmarks forpligtelser efter børnekonventionen.

Kommissionen har sammenfattende lagt til grund, at ministrene Frank Jensen, Bertel Haarder og Rikke Hvilshøj på overordnet plan var bekendt med, at Danmark efter statsløsekonventionen og børnekonventionen var forpligtet til at meddele visse personer født statsløse i Danmark indfødsret på mere lempelige vilkår end andre ansøgere.

Kommissionen har anført, at Birthe Rønn Hornbech ikke ses i perioden fra tiltrædelsen som minister den 23. november 2007 indtil årets udgang fra embedsmænd i Integrationsministeriet at have modtaget information om Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Kommissionen har påpeget, at ansøgninger om indfødsret fra personer omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen i hele perioden er blevet behandlet selvstændigt af Indfødsretskontoret, der har taget stilling til, om ansøgerne skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Sagerne er behandlet på grundlag af retningslinjer fastsat af Folketinget, og den ansvarlige minister har ikke på noget tidspunkt fået forelagt en sag vedrørende en person omfattet af konventionerne til afgørelse af, om ansøgeren skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse eller have afslag herpå.

Ministrene har ikke været involveret i Indfødsretskontorets udarbejdelse af interne vejledninger til brug for medarbejdernes behandling af ansøgninger om naturalisation, herunder om statsløsekonventionen eller børnekonventionen.

Ministrene ses ifølge kommissionen ikke at have givet instruktioner om behandlingen af ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen eller børnekonventionen.

For så vidt angår generel orientering om behandlingen af ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen, har kommissionen påpeget, at det fremgik af forarbejderne til 1999- og 2004-loven, at ministerierne ville optage ansøgere omfattet af statsløsekonventionen på lovforslag om indfødsrets meddelelse, hvis de opfyldte de betingelser, der var nævnt i konventionen.

Ifølge kommissionen ses der ikke at være givet information til ministre om, at dette alligevel ikke ville ske.

Tværtimod fik Rikke Hvilshøj i juni 2006 forelagt udkast til et brev til Institut for Menneskerettigheder, der gentog det, der fremgik af forarbejderne til 2004-loven. Kopi af brevet blev sendt til Folketingets Indfødsretsudvalg.

I februar 2007 fik hun forelagt et notat om udredning om statsløsekonventionen, hvoraf det fremgik, at konventionen var opfyldt ved § 17 i indfødsretsaftalen.

Kommissionens undersøgelse har vist, at kun to sager omfattet af konventionerne i perioden har været forelagt for en minister.

I den ene sag var ansøgeren omfattet af børnekonventionen. Sagen gav anledning til offentlig omtale, og Bertel Haarder blev involveret i sagens behandling. Han tiltrådte i juli 2003, at Indfødsretskontoret meddelte en kommune, at de skulle fremsende oplysninger om danskkundskaber. Den 7. november 2003 tiltrådte han, at ansøgeren blev indkaldt til en samtale i Integrationsministeriet med henblik på vurdering af ansøgerens sprogkundskaber. I januar 2004 orienterede han Folketingets Indfødsretsudvalg om, at der havde været afholdt sprogsamtaler i ministeriet.

Det fremgik ifølge kommissionen ikke af det materiale, som Bertel Haarder fik forelagt, eller af orienteringen af Folketingets Indfødsretsudvalg, at ansøgeren var statsløs og født i Danmark.

Kommissionen har vurderet, at Bertel Haarder ikke fik et korrekt og fyldestgørende faktisk og juridisk grundlag til at vurdere, om han skulle tiltræde embedsmændenes indstillinger.

I den anden sag var ansøgeren omfattet af statsløsekonventionen, da ministeriet modtog ansøgningen. Ansøgeren havde i oktober 2005 modtaget afslag, fordi vedkommende ikke havde dokumenteret danskkundskaber. Efterfølgende sendte ansøgeren dokumentation herfor, men i mellemtiden var kravet om indfødsretsprøve blevet indført, og ministeriet krævede, at ansøgeren skulle bestå en sådan prøve. Ansøgeren klagede i et brev til Rikke Hvilshøj over, at vedkommende endnu ikke var blevet dansk statsborger.

I brev af 22. februar 2007 fastholdt Rikke Hvilshøj, at ansøgeren skulle bestå en indfødsretsprøve. Det fremgik ikke af det materiale, som Rikke Hvilshøj fik forelagt, at ansøgeren var statsløs og født i Danmark.

Kommissionen har vurderet, at Rikke Hvilshøj ikke fik et korrekt og fyldestgørende faktisk og juridisk grundlag til at vurdere, om hun skulle tiltræde udkastet til brev.

I ingen af de seks øvrige sager, hvor der er meddelt afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse, er der ifølge kommissionen oplysninger, der peger på, at Bertel Haarder (for så vidt angår en af sagerne), Rikke Hvilshøj (for så vidt angår alle seks sager) eller Birthe Rønn Hornbech (for så vidt angår en af sagerne) var involveret i behandlingen af sagerne. Der er heller ikke tegn på, at de efterfølgende blev orienteret om dem.

Tilsvarende gælder to sager, hvor man i 2006 og 2007 meddelte ansøgere omfattet af statsløsekonventionen, at de skulle bestå en indfødsretsprøve.

Disse sager er i overensstemmelse med den etablerede fremgangsmåde for naturalisationssager behandlet af embedsmænd i Indfødsretskontoret.

Ifølge kommissionen ses ministre med ansvar for indfødsret i perioden 1999-2007 i to tilfælde at have givet oplysninger til Folketinget, der ikke har været korrekte eller fyldestgørende.

I den ovennævnte sag, hvor ansøgeren var omfattet af børnekonventionen, orienterede Bertel Haarder Folketingets Indfødsretsudvalg om, at man havde indkaldt en række børn til en sprogsamtale, uden at oplyse, at et af disse børn var omfattet af børnekonventionen og derfor ikke skulle dokumentere dansk kundskaber.

Kommissionen har lagt til grund, at det ikke af det materiale, som Bertel Haarder fik forelagt, fremgik, at ansøgeren var statsløs og født i Danmark.

Med hensyn til Rikke Hvilshøjs brev af 7. juni 2006 til Institut for Menneskerettigheder, der også blev sendt til Folketingets Indfødsretsudvalg som svar på udvalgets anmodning om ministerens kommentar til instituttets forudgående henvendelse, har kommissionen redegjort for, at oplysningen i brevet om, at ministeriet i praksis ville optage personer omfattet af konventionen på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, når betingelserne i konventionen var opfyldt, ikke var i overensstemmelse med den måde, ministeriet havde behandlet sagerne på, eller med den måde, som ministeriet efterfølgende behandlede dem på.

Kommissionen har endvidere lagt til grund, at hverken de involverede embedsmænd eller Rikke Hvilshøj forsætligt afgav misvisende oplysninger.

Kommissionen har vurderet, at Rikke Hvilshøj heller ikke havde fået andre informationer, der kunne tyde på, at oplysningerne i brevet var forkerte.

Perioden fra 2008 – Birthe Rønn Hornbechs tid som integrationsminister

For så vidt angår perioden fra 2008 indtil afslutningen af den periode, som Statsløsekommissionen har undersøgt, var Birthe Rønn Hornbech integrationsminister igennem hele perioden, idet hun var tiltrådt som integrationsminister den 23. november 2007.

Det fremgår af kommissionens sammenfatning om Birthe Rønn Hornbechs kendskab til Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen og hendes kendskab til og involvering i behandlingen af ansøgninger fra personer omfattet af konventionerne, at kommissionen har lagt til grund, at hun første gang blev orienteret om sagen ved et mavebælte – hvorved forstås en skriftlig orientering til ministeren eller en overordnet embedsmand, eventuelt med en indstilling om, at den pågældende træffer en bestemt afgørelse – af 4. august 2008.

Birthe Rønn Hornbech ses ifølge sammenfatningen ikke indtil da fra embedsmænd i Integrationsministeriet at have modtaget andre informationer om, at Danmark efter statsløsekonventionen og børnekonventionen var forpligtet til at give statsløse børn født i Danmark indfødsret, end dem, der fremgår af mavebælte af 25. februar 2008, jf. nedenfor.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech om sit kendskab til statsløsekonventionen har forklaret, at hun ikke kan huske, om hun satte sig ind i statsløsekonventionen, da hun modtog mavebælte af 4. august 2008, eller om hun kendte den i forvejen. Om sit kendskab til børnekonventionen har hun forklaret, at den havde de drøftet flere gange i Folketinget også i andre sammenhænge.

Kommissionen har lagt til grund, at embedsmænd i Indfødsretskontoret i februar 2008 blev klar over, at Danmark i praksis ikke overholdt sine forpligtelser efter statsløsekonventionen.

Birthe Rønn Hornbech ses ifølge sammenfatningen ikke at være blevet orienteret herom, før hun modtog mavebælte af 4. august 2008.

I et mavebælte af 25. februar 2008 til Birthe Rønn Hornbech redegjorde embedsmænd i Indfødsretskontoret for en ph.d.-afhandling om indfødsret, som var udarbejdet af seniorforsker Eva Ersbøll, Institut for Menneskerettigheder. Eva Ersbøll kritiserede på en række punkter den danske administration af ansøgninger om indfødsret, herunder ansøgninger fra statsløse født i Danmark.

Mavebæltet til Birthe Rønn Hornbech var vedlagt integrationsminister Rikke Hvilshøjs brev af 7. juni 2006 til Institut for Menneskerettigheder. Fra dette brev refererede mavebæltet uden forbehold bl.a., at Danmark fuldt ud efterlevede sine internationale forpligtelser, og at personer, som opfyldte betingelserne i statsløsekonventionen, efter praksis ville blive optaget på et lovforslag om indfødsrets meddelelse efter forudgående orientering af Indfødsretsudvalget.

Ansøgninger om indfødsret fra personer omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen er i perioden blevet behandlet selvstændigt af Indfødsretskontoret, der har taget stilling til, om ansøgerne skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Sagerne er behandlet på grundlag af retningslinjer fastsat af Folketinget, og Birthe Rønn Hornbech har ifølge kommissionen ikke fået forelagt sager vedrørende personer omfattet af konventionerne til afgørelse af, om ansøgerne skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse eller have afslag herpå.

Det fremgår af sammenfatningen, at Birthe Rønn Hornbech ikke har været involveret i Indfødsretskontorets udarbejdelse af interne vejledninger til brug for medarbejdernes behandling af ansøgninger om naturalisation.

Birthe Rønn Hornbech ses ifølge kommissionen ikke at have givet instruktioner om behandling af ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen eller børnekonventionen.

I ingen af de seks sager, hvor der er meddelt afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse til ansøgere omfattet af statsløsekonventionen eller børnekonventionen i perioden fra den 23. november 2007 til den 4. august 2008, er der ifølge kommissionen oplysninger, der peger på, at Birthe Rønn Hornbech var involveret i behandlingen af sagerne.

Der er heller ikke tegn på, at hun i perioden efterfølgende blev orienteret om dem.

Disse sager er i overensstemmelse med den etablerede fremgangsmåde for naturalisationssager behandlet af embedsmænd i Indfødsretskontoret.

Kommissionen har anført, at det således ikke kan lægges til grund, at Birthe Rønn Hornbech i perioden fra sin tiltrædelse som Integrationsminister indtil modtagelsen af mavebælte af 4. august 2008 var involveret i eller havde kendskab til, at Danmark i praksis ikke overholdt sine forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Om Birthe Rønn Hornbechs forklaring om forløbet fra 2008 fremgår det af kommissionens sammenfatning, at Birthe Rønn Hornbech har forklaret, at da hun fik sagen forelagt i august 2008, resolverede hun, at Folketinget skulle underrettes, og hun gik ud fra, at dette skete. Hun gik også ud fra, at ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen fra da ville blive optaget på lovforslag om indfødsrets meddelelse i overensstemmelse med de indstillinger, der fremgik af mavebæltet. Hun modtog ikke mavebæltet af 23. januar 2009 med bilag, og da hun tiltrådte indstillingen i mavebælte af 20. februar 2009 om at behandle sagerne efter de »gældende retningslinjer«, gik hun ud fra, at det betød gældende ret, herunder statsløsekonventionen og børnekonventionen. Hun var ikke selv i tvivl om, hvordan statsløsekonventionen skulle fortolkes, og det var ikke hende, men embedsmændene, der var optaget af at få oplysninger om de andre nordiske landes praksis. Det var først, da hun modtog mavebælte af 12. november 2009, at det gik op for hende, at sagerne ikke var behandlet efter konventionerne, og det var endnu senere, at hun blev klar over, at Folketinget ikke var blevet underrettet om sagen allerede i 2008.

Kommissionen har udtalt, at den ikke har kunnet lægge denne forklaring til grund, jf. fremstillingen nedenfor.

Ifølge sammenfatningen blev Birthe Rønn Hornbech orienteret om sagen ved mavebælte af 4. august 2008.

Mavebæltet orienterede om Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen, og det fremgik, at det i forarbejderne til 2004-loven var anført, at konventionen ville blive opfyldt ved at optage personer omfattet af konventionen på lovforslag om indfødsrets meddelelse, når de i konventionen nævnte betingelser var opfyldt.

Mavebæltet angav, at Danmark ikke siden 2004-loven havde optaget personer omfattet af konventionen på lovforslag, medmindre de pågældende tillige opfyldte retningslinjerne for naturalisation, og at det måtte forventes, at der fremover ville komme ansøgninger fra personer, som opfyldte betingelserne i konventionen, men ikke en eller flere betingelser i cirkulæreskrivelsen om naturalisation.

Det fremgik ikke af mavebæltet, at Integrationsministeriet allerede havde modtaget sådanne ansøgninger.

Endelig indeholdt mavebæltet en indstilling om, at ministeriet skulle optage personer omfattet af konventionen på lovforslag, selv om de ikke opfyldte betingelserne i cirkulæreskrivelsen om naturalisation, at man skulle orientere Folketingets Indfødsretsudvalg, og at det i bemærkningerne til forslag til lov om indfødsrets meddelelse skulle angives, hvilke personer på lovforslaget der efter konventionen havde krav på at opnå dansk indfødsret.

Birthe Rønn Hornbech læste ifølge sammenfatningen mavebæltet og noterede bl.a.:

»Claes MØDE. Vi skal sørge for orientering af Folketinget. Det giver ballade/hvorfor kom de først nu? «

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech ikke på dette tidspunkt var uenig i indstillingen om, at statsløsekonventionen skulle efterleves som anført i mavebæltet, og at Folketinget skulle underrettes.

Det er anført, at Birthe Rønn Hornbech igen blev orienteret om sagen ved mavebælte af 18. august 2008, som var identisk med mavebæltet af 4. august 2008. Mavebæltet blev sendt frem, fordi Indfødsretskontoret endnu ikke havde fået mavebæltet af 4. august 2008 retur.

Kommissionen har lagt til grund, at der blev afholdt et møde om sagen, sandsynligvis den 3. september 2008, og at ministersekretær Christian Lützen, afdelingschef Kim Lunding, departementschef Claes Nilas og Birthe Rønn Hornbech deltog i mødet.

Kommissionen har angående indholdet af mødet efter forklaringerne fra Christian Lützen, Claes Nilas og til dels Birthe Rønn Hornbech lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech i første række spurgte om, hvordan fejlen var opstået, og hvordan kontoret pludselig var blevet opmærksomt på konventionen.

Kim Lunding svarede ifølge sammenfatningen, at det var noget, Indfødsretskontoret var blevet opmærksomt på.

Endvidere er det lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech i anden række spurgte, om man var sikker på, at fortolkningen af konventionen i mavebæltet var korrekt, og om det ikke var den hidtidige fortolkning, som var rigtig.

I den forbindelse oplyste Kim Lunding ifølge sammenfatningen, at konventionen skulle drøftes på det kommende nordiske embedsmandsmøde.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech herefter ikke ønskede at tage stilling til indstillingerne i mavebæltet, før Indfødsretskontoret havde undersøgt de andre nordiske landes praksis. Hun fandt det ifølge sammenfatningen relevant at undersøge de nordiske landes praksis. Kommissionen har ikke kunnet fastslå, at der lå andre motiver bag beslutningen end ønsket om på denne måde at få det juridiske grundlag belyst bedre.

Ifølge sammenfatningen blev der ikke af Kim Lunding eller andre af de tilstedeværende embedsmænd givet udtryk for, at fortolkningen af statsløsekonventionen ikke gav anledning til tvivl, eller protesteret mod, at sagen skulle afvente den nordiske undersøgelse.

Spørgsmålet om behandling af konkrete sager og om orientering af Folketinget blev ifølge sammenfatningen ikke drøftet særskilt.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech ligesom de tilstedeværende embedsmænd havde den forståelse af mødet i september 2008, at Indfødsretskontoret skulle undersøge de andre nordiske landes praksis, før der blev truffet afgørelse angående indstillingerne i mavebæltet.

Kommissionen har anført, at det ikke kan lægges til grund, at hun var bekendt med, at der aktuelt var ansøgninger omfattet af konventionerne under behandling, eller at hun havde gjort sig overvejelser om, hvordan sådanne sager ville blive behandlet, indtil undersøgelsen var afsluttet.

Umiddelbart før og kort efter septembermødet gav Integrationsministeriet afslag til tre ansøgere omfattet af børnekonventionen og til en ansøger omfattet af statsløsekonventionen.

Birthe Rønn Hornbech var ifølge sammenfatningen ikke involveret i behandlingen af disse sager.

Birthe Rønn Hornbech blev ifølge sammenfatningen heller ikke involveret i eller informeret om, at Indfødsretskontoret efter drøftelse med Kim Lunding ca. den 12. september 2008 besluttede at stille behandlingen af ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen og i et vist omfang også ansøgninger fra personer omfattet af børnekonventionen i bero.

Birthe Rønn Hornbech var heller ikke involveret i det nordiske embedsmandsmøde om statsborgerskab, som blev afholdt i Stockholm den 16. oktober 2008, eller i indhentelsen af supplerende oplysninger fra de nordiske lande i december 2008.

Hun fremsatte den 30. oktober 2008 lovforslag nr. L 53 om indfødsrets meddelelse. Der var tre ansøgere omfattet af statsløsekonventionen på dette lovforslag. Ansøgerne opfyldte de almindelige betingelser for naturalisation. Statsløsekonventionen blev ikke nævnt over for Birthe Rønn Hornbech i forbindelse med forelæggelsen af lovforslaget for hende, og det fremgik heller ikke af lovforslaget, at nogle af ansøgerne var omfattet af denne konvention.

Birthe Rønn Hornbech ses ifølge kommissionen ikke i øvrigt at have været involveret i behandlingen af ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen eller børnekonventionen i perioden fra mødet i september, indtil sagen igen blev forelagt for hende ved et mavebælte af 23. januar 2009.

Det fremgår af sammenfatningen, at embedsmændene i mavebæltet af 23. januar 2009 indstillede, at Danmark skulle opfylde sine internationale forpligtelser, og at ministeriet med henblik herpå bl.a. genoptog behandlingen af i alt 11 sager, hvor ministeriet »beklageligvis« eller »fejlagtigt« havde meddelt afslag. Også afslag til ansøgere omfattet af børnekonventionen var nævnt i dette mavebælte.

Som bilag til mavebæltet var vedlagt mavebæltet af 18. august 2008, et notat af 19. januar 2009 og udkast til breve til Folketingets Indfødsretsudvalg med orientering om sagen.

Notatet indeholdt en gennemgang af bl.a. Danmarks internationale forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen, en gennemgang af Integrationsministeriets behandling af ansøgninger fra personer omfattet af konventionerne samt en gennemgang af, hvordan de andre nordiske lande opfyldte statsløsekonventionen. Det fremgik heraf bl.a., at Sverige havde anført, at man kunne diskutere, om landets aldersgrænse på 20 år fuldt ud opfyldte konventionen. Om Norge fremgik det, at landet stillede krav om vandel og sprog også til statsløse, og at de ville se nærmere på, om de havde implementeret konventionen korrekt.

Det fremgik, at der var otte ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen, der endnu ikke var behandlet.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech modtog dette mavebælte, og at hun herefter anmodede om, at der blev holdt et møde om sagen.

Det fremgår af sammenfatningen, at der formentlig den 4. februar 2009 blev holdt endnu et møde i anledning af sagen. Mødedeltagere var Christian Lützen, Kim Lunding, Claes Nilas og Birthe Rønn Hornbech.

På mødet blev sagen drøftet på baggrund af de nye oplysninger om, hvordan de andre nordiske lande administrerede ansøgninger fra personer omfattet af statsløsekonventionen.

Kommissionen har efter Christian Lützens og Claes Nilas' forklaringer lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech på baggrund af oplysningerne i det notat, der var vedlagt mavebæltet af 23. januar 2009, spurgte, hvilke betingelser de nordiske lande stillede, og hvad der var baggrunden for, at man stillede disse betingelser.

Det var navnlig Kim Lunding, der svarede, bl.a. ved at fortælle, hvad Indfødsretskontoret havde gjort for at skaffe oplysningerne, og at de ikke havde flere oplysninger.

Kommissionen har udtalt, at det efter Claes Nilas' forklaring ikke kan lægges til grund, at statsløsekonventionens ordlyd og muligheden for et fortolkningsspillerum blev nævnt på mødet.

Det fremgår af sammenfatningen, at Claes Nilas har forklaret, at Birthe Rønn Hornbech spurgte til de juridiske overvejelser, man havde gjort sig i de andre nordiske lande. Da hun ikke syntes, hun fik klare svar på det, besluttede hun, at hun så selv måtte finde ud af, hvad der var baggrunden for, at de nordiske lande fortolkede konventionerne således, at man kunne stille flere betingelser. Hun besluttede derfor, at hun selv ville drøfte sagen med sine nordiske ministerkollegaer på et møde i juni 2009. Denne forklaring støttes ifølge kommissionens sammenfatning af Christian Lützens forklaring.

Det fremgår videre, at Birthe Rønn Hornbech har forklaret, at det er rigtigt, at hun sagde, at hun selv ville drøfte sagen med sine nordiske ministerkollegaer. Hun var træt af at høre, at det nordiske kom op hele tiden. Hun er blevet spurgt om, hvilke oplysninger der var behov for at få, hvortil hun har svaret, at hun

bare ville slutte sagen, fordi hun ikke fik klare svar. Hun kan ikke huske, om hun fik at vide, at der ikke var noget at komme efter, for det vidste hun allerede.

Kommissionen har lagt til grund, at Claes Nilas og Kim Lunding på mødet redegjorde for indstillingerne i mavebæltet og baggrunden for disse. Birthe Rønn Hornbech besluttede, at hun ville drøfte sagen med sine nordiske ministerkollegaer på et ministermøde i juni 2009, så hun selv kunne finde ud af, hvad der var baggrunden for, at de nordiske lande fortolkede konventionerne således, at man kunne stille flere betingelser.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech gav udtryk for usikkerhed om fortolkningen af statsløsekonventionen, og kommissionen har ikke kunnet fastslå, at der lå andre motiver bag ovennævnte beslutning, end at Birthe Rønn Hornbech fandt det relevant at få afklaret baggrunden for, at man stillede andre betingelser i de nordiske lande, og at dette mest hensigtsmæssigt kunne foregå på den måde, at hun drøftede sagen med ministre fra de nordiske lande.

Kommissionen har lagt til grund, at hverken Kim Lunding eller Claes Nilas på mødet gav udtryk for, at fortolkningen af statsløsekonventionen ikke gav anledning til tvivl, eller protesterede mod den fortsatte undersøgelse. Kommissionen har endvidere lagt til grund, at man på dette møde ikke drøftede, hvad ministeriet skulle gøre i forhold til de afgjorte og verserende sager, eller om Folketinget nu skulle orienteres.

Det fremgår af sammenfatningen, at Claes Nilas har forklaret, at der efter det første møde omtalt ovenfor og før udarbejdelsen af mavebæltet af 20. februar 2009 var et møde, hvor han, Christian Lützen, Kim Lunding og Birthe Rønn Hornbech deltog, og hvor de havde en drøftelse af, hvordan man skulle behandle ansøgninger fra personer omfattet af konventionerne, mens undersøgelsen foregik.

På dette møde skulle Birthe Rønn Hornbech have besluttet, at man ikke kunne stille sagerne i bero, og at ministeriet indtil videre skulle behandle sagerne efter de almindelige retningslinjer.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech har afvist at have deltaget i et sådan møde eller en sådan drøftelse.

Kommissionen har ikke kunnet fastslå, om der har været et sådan møde eller en sådan drøftelse.

Kommissionen har i forhold til Birthe Rønn Hornbech lagt til grund, at næste gang hun hørte om sagen, var, da hun modtog et mavebælte af 20. februar 2009.

Dette mavebælte, som var tiltrådt af souschef Kirsas Reinholt, kontorchef Dorit Hørlyck og Claes Nilas, indeholdt en indstilling om, at ansøgninger fra statsløse omfattet af konventionerne skulle behandles som hidtil og indtil videre efter de gældende retningslinjer, hvilket ville betyde, at ansøgerne i nogle tilfælde ville blive meddelt afslag på dansk indfødsret. Som bilag til mavebæltet var vedlagt mavebælte af 23. januar 2009 og formentlig også bilagene til dette mavebælte.

Det er anført i sammenfatningen, at det ville være i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen at behandle ansøgninger fra statsløse født i Danmark efter de gældende retningslinjer, idet der ville blive givet afslag til ansøgere, der opfyldte de betingelser, der kunne stilles

efter konventionerne, men eksempelvis ikke kravene i indfødsretsaftalen om danskkundskaber og indfødsretsprøve.

Det fremgik ikke af mavebæltet, at embedsmændene mente, at det kunne være i strid med konventionerne, hvis Birthe Rønn Hornbech tiltrådte indstillingen. Kim Lunding og Dorit Hørlyck havde givet udtryk for dette i tidligere mavebælter, der var stilet til ministeren, men Claes Nilas havde bremset disse mavebælter, før de kom til Birthe Rønn Hornbech, og han havde foranlediget advarslerne fjernet.

Mavebæltet indeholdt heller ikke rådgivning om, at Folketinget skulle orienteres om sagen.

Birthe Rønn Hornbech tiltrådte mavebæltet og godkendte dermed, at der uden Folketingets samtykke indtil videre blev administreret i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech var klar over, at hun tiltrådte, at sagerne ville blive behandlet i overensstemmelse med de retningslinjer for naturalisation, der fremgik af indfødsretsaftalerne.

Kommissionen har anført, at den bevismæssige bedømmelse af, om Birthe Rønn Hornbech var klar over, at dette ville være i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen, er vanskelig. Vanskeligheden har navnlig sammenhæng med, at der ikke ud over mavebæltet af 20. februar 2009 er tilvejebragt et skriftligt grundlag for at fastslå, hvordan Birthe Rønn Hornbech blev rådgivet om de juridiske konsekvenser af at fortsætte undersøgelsen og af indtil videre at behandle sagerne efter de gældende retningslinjer.

Kommissionen har sammenfattende om, hvordan Birthe Rønn Hornbech var blevet rådgivet om retsgrundlaget, da hun tiltrådte mavebæltet af 20. februar 2009, lagt følgende til grund:

- At hun havde modtaget mavebælter af 4. august 2008 og af 23. januar 2009 med bilag, hvoraf det fremgik, at Danmark efter embedsmændenes opfattelse var forpligtet til at give indfødsret til ansøgere omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen, som opfyldte de betingelser, der var nævnt i konventionerne. Disse mavebælter var blevet uddybet mundtligt af embedsmænd på møder i september 2008 og februar 2009.

- At ingen embedsmænd over for hende havde givet udtryk for, at det var overflødigt at undersøge retsstillingen yderligere, hverken da hun i september 2008 ønskede at høre om de andre nordiske landes praksis efter statsløsekonventionen, eller da hun i februar 2009 ønskede selv at drøfte konventionen med sine nordiske ministerkollegaer.

- At ingen embedsmænd havde rådgivet hende om, at det ville være i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen, at man ikke optog ansøgere omfattet af konventionerne på lovforslag om indfødsrets meddelelse, mens undersøgelsen foregik. Embedsmændene indstillede tværtimod i mavebælte af 20. februar 2009, at man indtil videre skulle give afslag til de ansøgere, der ikke opfyldte de gældende retningslinjer.

- At ingen embedsmænd havde rådgivet hende om, at hun havde pligt til at orientere Folketinget, hvis hun fulgte indstillingen i mavebælte af 20. februar 2009.

Kommissionen har anført, at der er modstridende oplysninger om, hvordan Birthe Rønn Hornbech forstod retsgrundlaget, da hun tiltrådte mavebæltet af 20. februar 2009, og at kommissionen ikke kan fastslå med den nødvendige sikkerhed, om hun var bekendt med, at der ville eller kunne blive givet afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse, der var i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Det fremgår af sammendraget, at Birthe Rønn Hornbech på grund af sygdom ikke deltog i det nordiske ministermøde den 26. juni 2009. Hun modtog materiale til brug for mødet, men kommissionen har ikke kunnet lægge til grund, at hun nåede at læse materialet. I juli 2009 modtog hun et resumé og referater af møderne.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech ikke var involveret i beslutningen om at drøfte sagen på det nordiske embedsmandmøde den 5. oktober 2009, og at hun først ved mavebælte af 12. november 2009 blev orienteret om dette møde.

Birthe Rønn Hornbech var ikke involveret i behandlingen af de 22 sager, hvor personer omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen i perioden modtog afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse, men hun må som anført have været klar over, at det var en følge af tiltrædelsen af mavebæltet af 20. februar 2009, at der kunne blive givet sådanne afslag.

Forud for et møde i Folketingets Indfødsretsudvalg den 22. oktober 2009 sendte Birthe Rønn Hornbech et brev til udvalget, hvor hun forelagde tre sager, hvor Politiets Efterretningstjeneste vurderede, at ansøgerne var en fare for statens sikkerhed. En af disse sager angik en ansøger, der opfyldte de krav, der kunne stilles efter statsløsekonventionen. Det fremgik hverken af det materiale, som Birthe Rønn Hornbech fik forelagt, eller af det materiale, som hun sendte til Folketingets Indfødsretsudvalg, at ansøgeren var omfattet af statsløsekonventionen.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech skriftligt har oplyst, at hun ikke husker den konkrete ekspedition. Hverken Indfødsretskontorets fremstilling og indstilling i mavebæltet eller embedsmændenes blanke påtegninger varslede på nogen måde juridiske problemer. I indfødsretssager har hun aldrig sat sig ind i den enkelte persons generalia, medmindre mavebæltet har varslet problemer i relation hertil, hun som minister skulle tage stilling til.

Hun deltog ikke i behandlingen af sagen i Folketingets Indfødsretsudvalg.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech næste gang blev orienteret om sagen ved mavebælte af 12. november 2009. Dette mavebælte indeholdt en indstilling, der efter embedsmændenes opfattelse var i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen, nemlig at man fortsat skulle håndhæve det almindelige vandelskrav over for ansøgere omfattet af konventionerne. Det fremgik af mavebæltet, at ministeriet dermed »ikke ganske opfylder konventionen«.

Birthe Rønn Hornbech reagerede ved på mavebæltet at skrive »Claes SNAREST ! ! Konventioner skal overholdes«, og at man kunne overveje at indhente et notat fra Justitsministeriet om, »hvor meget vi skal«.

Mavebæltet gav anledning til drøftelser mellem Claes Nilas og Birthe Rønn Hornbech.

I den forbindelse blev de enige om, at der ikke skulle foretages yderligere undersøgelser af Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen, og at vandelskravet ikke skulle stilles.

De drøftede endvidere, hvordan Folketinget skulle orienteres om sagen. Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech først var af den opfattelse, at Folketinget skulle orienteres, i forbindelse med at ansøgere omfattet af konventionerne blev optaget på lovforslag om indfødsrets meddelelse. Efterfølgende tilsluttede hun sig Claes Nilas' forslag om, at Folketingets Indfødsretsudvalg forud herfor skulle have en generel orientering om sagen. På bagsiden af mavebæltet af 12. november 2009 skrev hun:

»2. hvis der skal skrives til Indfødsretsudvalget nu, skal det være lige på og hårdt og forklare, hvorfor sagerne har ligget.

... ingen udenomssnak.«

Det fremgår, at Indfødsretskontoret efter Birthe Rønn Hornbechs påtegning om, at konventionerne skulle overholdes, og hendes drøftelser med Claes Nilas udarbejdede et mavebælte af 3. december 2009 med indstilling om, at ansøgere omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen fremover skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse, hvis de opfyldte de betingelser, der kunne stilles efter konventionerne, og at forkert afgjorte sager skulle genoptages.

Birthe Rønn Hornbech tiltrådte dette mavebælte.

Ved breve af 8. januar 2010 orienterede hun indfødsretsordførerne fra Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti om sagen. Birthe Rønn Hornbech havde forinden anmodet om, at det kom til at fremgå af starten af brevet, at konventionen ikke var opfyldt, og hvorfor den ikke var det.

Ved breve af 27. og 28. januar 2010 orienterede hun Folketingets Indfødsretsudvalg om sagen.

Birthe Rønn Hornbech fremsatte den 28. oktober 2010 lovforslag nr. L 38 om indfødsrets meddelelse. Blandt de optagne på lovforslaget var 35 personer omfattet af statsløsekonventionen.

Ifølge sammenfatningen ses Birthe Rønn Hornbech ikke i øvrigt i 2010 at have været involveret i tiltag med henblik på at føre beslutningerne fra mavebæltet af 3. december 2009 ud i livet.

Kommissionen har således lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech ikke var involveret i beslutningen i 2010 om ikke at vejlede ansøgere omfattet af statsløsekonventionen på Integrationsministeriets hjemmeside.

Det fremgår af sammenfatningen, at Birthe Rønn Hornbech, efter at sagen havde givet anledning til spørgsmål fra Folketingets Indfødsretsudvalg og var blevet omtalt i medierne i januar 2011, deltog aktivt i gennemførelsen af en række tiltag med det formål, at Danmark skulle opfylde sine forpligtelser efter konventionerne. Hun medvirkede bl.a. til, at der i januar 2011 blev lagt en vejledning om statsløsekonventionen på Integrationsministeriets hjemmeside. Hun foranledigede senere, at de ansøgere omfattet af konventionerne, som kunne have fået en forkert vejledning om deres retsstilling, fik tilsendt en vejledning om konventionerne, og at der endvidere blev etableret en ordning, således at statsløse født i Danmark

i en periode kunne optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse efter de lempelige betingelser i 1961-konventionen, selv om de ikke længere opfyldte det alderskrav, der kunne stilles efter konventionen.

Birthe Rønn Hornbech ses ifølge sammenfatningen ikke før medieomtalen af sagen i 2011 at have orienteret nogen i Statsministeriet om sagen.

Sammenfattende vedrørende Birthe Rønn Hornbechs kendskab til og involvering i behandlingen af ansøgninger fra statsløse født i Danmark har kommissionen anført, at Birthe Rønn Hornbech ikke før august 2008 var orienteret om eller involveret i, at Integrationsministeriet i praksis ikke overholdt Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og til dels børnekonventionen.

Det fremgår, at Birthe Rønn Hornbech ved mavebælter i august 2008 og i januar 2009 blev orienteret skriftligt om sagen. Mavebælterne redegjorde ifølge kommissionen i det væsentlige korrekt og fyldestgørende for sagens faktiske og juridiske omstændigheder, herunder med omtale for forarbejderne til 2004-loven, hvoraf det fremgik, hvordan statsløsekonventionen ville blive implementeret. Mavebælterne indeholdt i overensstemmelse med redegørelserne for retsgrundlaget indstillinger om, at ansøgere omfattet af konventionerne skulle optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse, selv om de ikke opfyldte de almindelige betingelser, men alene opfyldte de betingelser, der kunne stilles efter konventionerne.

Kommissionen har lagt til grund, at Birthe Rønn Hornbech ikke tiltrådte indstillingerne. Indstillingen fra august 2008 blev ikke tiltrådt, fordi hun først ville have de andre nordiske landes praksis efter statsløsekonventionen undersøgt. Indstillingen fra januar 2009 blev ikke tiltrådt, fordi hun selv ville drøfte sagen med sine nordiske ministerkollegaer med henblik på at klarlægge, hvad der var baggrunden for, at i hvert fald Norge stillede krav, der ikke fremgik af statsløsekonventionen. Kommission har ikke kunnet fastslå, at der lå andre motiver bag disse undersøgelser end ønsket om på denne måde at få det juridiske grundlag belyst bedre.

Kommissionen har anført, at det ikke kan lægges til grund, at nogen embedsmænd over for hende gav udtryk for, at det var overflødigt at undersøge retsstillingen yderligere, eller at de protesterede mod hendes beslutning herom.

Birthe Rønn Hornbechs beslutning om at fortsætte de juridiske undersøgelser var ifølge kommissionen årsag til, at Danmark i en periode fortsatte med ikke at overholde sine folkeretlige forpligtelser efter konventionerne.

Kommissionen har ikke kunnet fastslå, at hun var klar over, at den fortsatte undersøgelse havde den konsekvens, at Danmark ikke overholdt sine folkeretlige forpligtelser efter konventionerne.

For så vidt angår perioden fra august 2008 til januar/februar 2009, har kommissionen således ikke kunnet lægge til grund, at Birthe Rønn Hornbech vidste, at der var sager vedrørende personer omfattet af konventionerne, som ville blive berørt af, at sagen skulle undersøges yderligere.

Den 23. februar 2009 besluttede Birthe Rønn Hornbech i overensstemmelse med en indstilling i mavebælte af 20. februar 2009, at ansøgninger fra personer omfattet af konventionerne skulle behandles i overensstemmelse med de retningslinjer for naturalisation, der fremgik af indfødsretsaftalerne, mens

undersøgelsen foregik. Det fremgik ikke af mavebæltet, at embedsmændene mente, at dette kunne være i strid med konventionerne.

Kommissionen har anført, at den bevismæssige bedømmelse af, om Birthe Rønn Hornbech da var klar over, at dette ville være i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen, er vanskelig. Vanskeligheden har navnlig sammenhæng med, at Birthe Rønn Hornbech ikke skriftligt blev rådgivet om de juridiske konsekvenser af at fortsætte undersøgelsen og af indtil videre at behandle sagerne efter de gældende retningslinjer.

Kommissionen har anført, at den således ikke med den nødvendige sikkerhed har kunnet fastslå, om Birthe Rønn Hornbech var bekendt med, at der som følge af tiltrædelsen af mavebæltet ville eller kunne blive givet afslag på optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse, der var i strid med Danmarks forpligtelser efter statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Ved mavebælte af 12. november 2009 fik Birthe Rønn Hornbech forelagt sagen på ny, men nu med en indstilling om, at Integrationsministeriet skulle håndhæve et krav om vandel over for ansøgere omfattet af konventionerne. Det fremgik af indstillingen, at den betød, at Danmark ikke opfyldte konventionerne. Birthe Rønn Hornbech reagerede ved at meddele, at konventionerne skulle overholdes, og hun tiltrådte efterfølgende, at ansøgere omfattet af konventionerne blev optaget på lovforslag om indfødsrets meddelelse, selv om de ikke opfyldte de almindelige betingelser, og at tidligere forkert afgjorte sager blev genoptaget.

Birthe Rønn Hornbech orienterede Folketingets Indfødsretsudvalg om sagen i januar 2010.

Efter at sagen havde givet anledning til spørgsmål fra Folketingets Indfødsretsudvalg og var blevet omtalt i medierne i januar 2011, deltog Birthe Rønn Hornbech aktivt i gennemførelsen af en række tiltag med det formål, at Danmark skulle opfylde sine forpligtelser efter konventionerne.

Statsløsekommissionen afgav som nævnt indledningsvis sin beretning den 17. august 2015, og justitsministeren fremsendte straks beretningen til Udvalget for Forretningsordenen.

Formanden for Udvalget for Forretningsordenen henviste ved brev af 19. august 2015 den foreløbige behandling af beretningen til Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen, jf. UFO alm. del – bilag 6 (folketingsåret 2014-15, 2. samling).

Underudvalget har behandlet undersøgelseskommissionens beretning i 5 møder med henblik på at vurdere, om forhold i beretningen vedrørende ministre kan begrunde, at der bliver gjort et ansvar gældende. Det er derimod ikke underudvalgets opgave at vurdere embedsmænds forhold.

Ved breve af 14. september 2015 bad underudvalget de berørte ministre Lars Løkke Rasmussen, Anders Fogh Rasmussen, Frank Jensen, Rikke Hvilshøj, Bertel Haarder og Birthe Rønn Hornbech om deres eventuelle kommentarer til undersøgelseskommissionens beretning inden den 19. oktober 2015, jf. UUF alm. del – bilag 3 (folketingsåret 2014-15, 2. samling).

Statsminister Lars Løkke Rasmussen har ved brev af 16. oktober 2015 til underudvalget oplyst, at han ikke har bemærkninger til kommissionens beretning, jf. UUF alm. del – bilag 1.

Birthe Rønn Hornbech har ved e-mail af 15. oktober 2015 til underudvalget meddelt følgende, jf. UUF alm.del – bilag 2:

»Som svar på høringskrivelse fra udvalget i anledning af den afgivne beretning fra Statsløsekommissionen skal jeg henvise til de af mig for kommissionen afgivne forklaringer samt til skrivelser fra mine bisiddere til kommissionen.

Udvalgets opmærksomhed henledes på, at det fremgår af sagens bilag, at jeg ved Indfødsretskontorets første ministerorientering i august 2008 skriftligt resolverede på forelæggelsen, at Folketinget skulle orienteres.

Jeg er i hele min embedsførelse gået ud fra som en selvfølge, at denne ordre blev efterkommet. Det har således indgået i min opfattelse af sagen i de efterfølgende år, at jeg vidste, at Indfødsretsudvalget var blevet orienteret.

I den givne situation, hvor der forelå en klar tilsidesættelse af Folketingets fortolkning af statsløsekonventionen, som fremgik af bemærkninger til lovforslag om indfødsretsloven 2004, var en sådan orientering for mig en parlamentarisk selvfølge og nødvendighed. Derfor var min første reaktion ved den første ministerorientering om sagen at bede kontoret sørge for, at sagen kom i Folketinget.

Kunne denne orientering efter kontorets opfattelse ikke finde sted ved Indfødsretskontorets foranstaltning trods den særlige form, hvorunder Indfødsretskontoret og Indfødsretsudvalget arbejder, burde man vende tilbage til mig herom, så jeg selv havde haft mulighed for at gennemgå fejlen med Indfødsretsudvalget.

Som det fremgår af den i sagen fremlagte mailkorrespondance, blev jeg først i marts 2011 ved svar i mail fra Kim Lunding på min skriftlige forespørgsel klar over, at ordren fra august 2008 aldrig var blevet effektueret.«

Underudvalget sendte den 25. februar 2016 et udkast til beretning til Birthe Rønn Hornbech og anmodede om at modtage dennes bemærkninger hertil senest den 14. marts 2016, jf. UUF alm. del – bilag 6. Birthe Rønn Hornbech besvarede anmodningen ved e-mail af 28. februar 2016, hvori hun oplyste, at hun fastholdt sin tidligere skrivelse.

Underudvalget sendte den 15. marts 2016 i overensstemmelse med forretningsordenens § 59, 1. pkt., sin udtalelse om sagen til Udvalget for Forretningsordenen, jf. UFO alm. del – bilag 34.

Udvalget for Forretningsordenen har behandlet sagen i 1 møde.

Et *flertal* i udvalget (S, EL, LA, ALT, RV og SF) konstaterer, at Statsløsekommissionen i sin beretning offentliggjort den 17. august 2015 udtaler kritik af ledende embedsmænd i det Ministerium for Flygtninge, Indvandrere og Integration, der eksisterede frem til regeringsskiftet i oktober 2011. Kritikken vedrører behandlingen af indfødsretsansøgninger fra unge statsløse, som er født og opvokset i Danmark, og de pågældende embedsmænds handlinger i forhold til FN's konvention af 30. august 1961 om begrænsning af statsløshed, FN's konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder og Danmarks overholdelse heraf.

Flertallet konstaterer, at det er Statsløsekommissionens vurdering, at der er grundlag for, at to ledende embedsmænd drages til ansvar for sagens håndtering.

Flertallet tager til efterretning, at udlændinge-, integrations- og boligministeren den 17. august 2015 meddelte, at de to embedsmænd indtil videre blev fritaget for tjeneste under det videre disciplinære forløb.

Statsløsekommissionen har ikke taget stilling til tidligere minister Birthe Rønn Hornbechs ansvar i sagen, idet vurderingen af ministres ansvar henhører under Folketinget. Det er baggrunden for, at Udvalget for Forretningsordenen i denne beretning forholder sig til Statsløsekommissionens beretning.

Flertallet konstaterer, at Birthe Rønn Hornbech som minister ikke levede op til sit ansvar for at sikre, at den regering, hun var medlem af, levede op til Danmarks konventionsmæssige forpligtelser – herunder forpligtelserne i henhold til statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Kommissionen konstaterer (beretningens side 2786), at den bevismæssige bedømmelse af, hvad der under forløbet stod klart for Birthe Rønn Hornbech med hensyn til de brud på statsløsekonventionen og børnekonventionen, der fandt sted i hendes ministertid, er vanskelig.

Det står uklart for Statsløsekommissionen (beretningens side 2786), hvorvidt Birthe Rønn Hornbech forstod, at Indfødsretskontoret, som hørte under hendes ministerium og ministeransvar, gav afslag på ansøgninger om dansk statsborgerskab som følge af hendes tiltrædelse af orienteringer og indstillinger fra embedsmændene – herunder de såkaldte mavebælter.

Flertallet konstaterer, at Birthe Rønn Hornbech havde tilstrækkelig mulighed for at forstå konsekvenserne af sin tiltrædelse af embedsmændenes indstillinger. Hun burde som minister have sikret sig fuldt overblik over sagen. Som minister var hun forpligtet til at sikre, at ministeriets praksis overholdt statsløsekonventionen og børnekonventionen.

Med hensyn til spørgsmålet om mangelfuld orientering af Folketinget konstaterer flertallet, at Birthe Rønn Hornbech i skrivelse af 27. januar 2010 (IFU alm. del – bilag 37, folketingsåret 2009-10) formelt orienterede Folketingets Indfødsretsudvalg om, at der var administreret i strid med statsløsekonventionen og børnekonventionen. Statsløsekommissionens beretning viser, at det på et langt tidligere tidspunkt – nemlig senest ved forelæggelsen af det såkaldte mavebælte af 4. august 2008 (beretningens side 2535 ff.) – burde have stået Birthe Rønn Hornbech klart, at ministeriet havde administreret i strid med konventionerne.

På den baggrund ønsker flertallet at udtale alvorlig kritik af, at Birthe Rønn Hornbech ikke allerede i 2008 foranledigede, at Indfødsretsudvalget blev orienteret, og at der blev foretaget en praksisændring, der bragte sagsbehandlingen i overensstemmelse med konventionerne både i verserende sager og i sager, hvor der var givet konventionsstridige afslag.

Dertil kommer, at den formelle orientering, der den 27. januar 2010 blev givet til Indfødsretsudvalget, var formuleret på en så uforståelig måde, at kun de udvalgsmedlemmer, der havde fået en forudgående, særskilt orientering fra Birthe Rønn Hornbech (i brev af 8. januar 2010), i praksis havde mulighed for

at forstå, at ministeriet havde administreret i strid med konventionerne. Det var ikke gjort tilstrækkeligt klart, at der var tale om konventionsbrud.

Her tænkes især på formuleringen på side 2 i brevet af 27. januar 2010, hvor der står:

»Integrationsministeriets Indfødsretskontor har foretaget en gennemgang af sagsbehandlingen i Indfødsretskontoret, og ministeriet er i den forbindelse blevet opmærksom på, at behandlingen af sager omfattet af pkt. 4.1.3. i bemærkningerne er sket i overensstemmelse med de almindelige retningslinjer for behandlingen af sager om dansk indfødsret ved naturalisation, hvorefter der blandt andet stilles krav om vandel samt krav om dokumentation for dansk kundskaber og en bestået indfødsretsprøve.«

Formuleringen om, at behandlingen er »sket i overensstemmelse med de almindelige retningslinjer«, giver således ikke ud fra en umiddelbar forståelse anledning til at tro, at der skulle være sket konventionsbrud.

Endvidere burde ministeren i sin orientering udtrykkeligt have gjort opmærksom på, at embedsmænd i ministeriet allerede i februar 2008 havde opdaget, at administrationen ikke var i overensstemmelse med konventionerne.

Flertallet bemærker, at Birthe Rønn Hornbech, som det fremgår af beretningen (side 1646 ff.) fik forelagt embedsmændenes udkast til skrivelsen til Indfødsretsudvalget.

Flertallet noterer sig, at det fremgår af Birthe Rønn Hornbechs forklaring til Statsløsekommissionen (beretningens side 1937 f.), at hun under samrådet i Folketingets Indfødsretsudvalg den 9. februar 2011 bevidst undlod at informere udvalget fuldt ud.

Det fremgår af hendes forklaring til kommissionen, at hun »ønskede at dække over embedsapparatet så længe, som hun overhovedet kunne. Derfor talte hun utroligt svævende her, først og fremmest fordi hun var så ulykkelig over, at hun ikke kunne komme over i samrådet med en spiseseddel om, hvad der var gjort for at rette op.«

Det fremgår videre af hendes forklaring, at »hun var ikke interesseret i andet end at holde den svævende over vande. Hun skulle bare sørge for, at hun ikke løj.«

Flertallet konstaterer, at Birthe Rønn Hornbech ikke har levet op til sin forpligtelse til retvisende orientering af Folketinget, og skal i den anledning udtale alvorlig kritik.

Med hensyn til ansvaret for forløbet efter januar 2010 konstaterer flertallet, at Statsløsekommissionen kritiserer ministeriets håndtering af indfødsretsansøgninger fra personer, der er omfattet af statsløsekonventionen eller børnekonventionen, også i perioden efter den 27. januar 2010, da ministeren formelt havde informeret Indfødsretsudvalget, som med rette kunne forvente, at der herefter blev rettet op på de konventionsbrud, der var sket de foregående år.

Således fremgår det af beretningen (side 2738 ff.), at Indfødsretskontoret i en periode skrev til ansøgerne med anmodning om oplysninger om opfyldelse af de almindelige betingelser (danskprøve og indfødsrets-

prøve) på en måde, så ansøgerne kunne få det indtryk, at de skulle opfylde disse betingelser for at blive optaget på lovforslag om indfødsrets meddelelse. I i hvert fald ét tilfælde førte dette til en forsinkelse af tildelingen af statsborgerskab med et halvt år. Dette kritiserer Statsløsekommissionen.

Indfødsretskontoret bad i perioden efter januar 2010 ansøgere omfattet af statsløsekonventionen og børnekonventionen underskrive erklæringer om loyalitet over for Danmark og opfyldelse af vandelskrav, selv om disse erklæringer vedrørte krav, som de pågældende ansøgere ikke skulle opfylde (beretningens side 2740 f.). Statsløsekommissionen fastslår, at ministeriet ikke burde have krævet sådanne erklæringer af ansøgerne.

Det fremgår af Statsløsekommissionens beretning (side 2742 f.), at kommissionen kritiserer, at ministeriet i 2010 undlod at skrive til fire af 31 ansøgere, som de foregående år havde modtaget et konventionsstridigt afslag på statsborgerskab. Disse fire ansøgere burde efter kommissionens opfattelse have været informeret udtrykkeligt og direkte på linje med andre, der havde modtaget konventionsstridige afslag.

Statsløsekommissionen kritiserer (beretningens side 2745), at ministeriet i 2010 ikke på sin hjemmeside placerede en vejledning om statsløsekonventionen til potentielle ansøgere, ikke udarbejdede en skriftlig vejledning til politiet om statsløsekonventionen og børnekonventionen og ikke inddrog en bestemmelse om statsløses rettigheder efter statsløsekonventionen i det oplæg til revision af indfødsrtaftalen, som var under udarbejdelse i 2010.

Flertallet skal på denne baggrund udtale alvorlig kritik af, at Birthe Rønn Hornbech som minister ikke i 2010 fuldt ud søgte at rette op på de foregående års konventionsbrud i forhold til de ansøgere, der var ramt af konventionsstridige afslag, og ikke i tilstrækkelig grad informerede andre potentielle ansøgere om deres rettigheder.

Sammenfattende er det flertallets opfattelse, at Birthe Rønn Hornbech

- ikke i perioden fra opdagelsen af den konventionsstridige praksis i 2008 levede tilstrækkeligt op til sit ansvar for at sikre sig, at ministeriets praksis overholdt statsløsekonventionen og børnekonventionen,
- ikke i tide orienterede Folketinget om den konventionsstridige praksis og i den forbindelse sørgede for, at orienteringen var umiddelbart forståelig, hvilket er stærkt kritisabelt, og
- ikke i tilstrækkelig grad rettede op på den skete skade, idet informationen til de ansøgere, der havde modtaget konventionsstridige afslag, og til andre potentielle ansøgere var mangelfuld.

Flertallet finder Birthe Rønn Hornbechs ageren i sagen stærkt kritisabel.

Et *mindretal* (DF, V og KF) konstaterer, at Statsløsekommissionen, som blev nedsat i august 2011 af den daværende VK-regering, konkluderer, at myndighederne i en lang periode fra 1991 til 2010 har meddelt afslag på en række ansøgninger om indfødsret i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Mindretallet noterer sig med tilfredshed, at kommissionen vurderer, at de generelle tiltag, som blev taget efter januar 2010, er tilstrækkelige til at sikre, at sager om meddelelse af indfødsret fremover behandles i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Mindretallet tager til efterretning, at undersøgelseskommissionen har fundet grundlag for at kritisere ledende embedsmænd i det daværende Ministerium for Flygtninge, Indvandrere og Integration for deres rolle i håndteringen af sagen og den manglende opfyldelse af Danmarks internationale forpligtelser. Mindretallet tager derudover til efterretning, at der har været iværksat disciplinære forløb, som har fundet deres afslutning.

Mindretallet konstaterer, at kommissionen vurderer, at Birthe Rønn Hornbech som daværende minister for flygtninge, indvandre og integration havde pligt til at informere Folketinget om, at statsløse i Danmark ikke blev optaget på lovforslag om indfødsret, selv om de efter konventionerne var berettigede hertil, og at orienteringen i januar 2010 til Folketingets Indfødsretsudvalg beklageligvis ikke gjorde det tilstrækkelig tydeligt, at der var administreret i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Mindretallet finder det kritisabelt, at orienteringen til Folketinget ikke skete tidligere i forløbet.

Mindretallet konstaterer dog samtidig, at Birthe Rønn Hornbech efter det oplyste under hele forløbet har anført, at Danmarks internationale forpligtelser skulle efterleves til fulde. Mindretallet konstaterer endvidere, at Birthe Rønn Hornbechs ønske om at skaffe sig et fuldt overblik over de øvrige nordiske landes administration af konventionens bestemmelser understøtter den daværende ministers reelle ønske om at sikre, at meddelelse af indfødsret til statsløse blev administreret korrekt. Kommissionen vurderer, at ministeren ikke modtog tilstrækkelig klar rådgivning i sagen fra embedsværket. Mindretallet finder det beklageligt, at praksis ikke blev justeret tidligere i forløbet.

P.u.v.

Pia Kjærsgaard

formand